

Komentar in karta: 1/139

SLA V640 'prijatelj'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'kdor je s kom v iskrenem, zaupnem odnosu, temelječem na sorodnosti mišljenja, čustvovanja', knj. *prijátelj* (*â*), v osrednjih narečjih prevladuje leksem *prijatelj* (v T012 z oznako knjižno (sicer nemško), prav tako v T374 z oznako knjižno), v panonski narečni skupini pa *pajdaš* (v T396 s pripisom 'ožji prijatelj, stanovsko in po letih enak'), ki ga najdemo tudi v kostelskem in južnobelokranjskem narečju. Leksem *kamerad* pa se pojavlja v koroških, rovtarskih in posavskih govorih, v štajerski narečni skupini pa uporabljajo še leksem *kolega* (v T188 in T275 z oznako novejše). V primorski narečni skupini se večinoma uporabljajo prevzeti leksemi *amiko*, *amik* in *kompanj*. V koroških narečjih je zapisan tudi prevzeti leksem *frajnd* (v T003 z oznako nemško) oz. *frend*.

Nekateri leksemi imajo v knjižnem jeziku drugačen pomen, npr. *znanec* 'kdor se s kom pozna in ima z njim osebne stike'; *tovariš* 'oseba v razmerju do druge osebe, s katero kaj skupaj dela' ali *sosed* 'kdor živi, prebiva blizu koga' ali *dobrotnik* 'kdor izkazuje, deli komu dobrote'. V zadnjih dveh primerih gre morda tudi za nerelevantne odgovore zaradi napačnega razumevanja vprašanja.

2. Morfološka analiza

prijatelj < **prvj-a-tel̥-ɔ* ← **prvj-a-ti* 'dobro želeti, ljubiti, rad imeti'

znanec < **zna-n-ɔc-ɔ* < **zna-n-ɔ* ← **zna-ti* 'vedeti, znati'

poznanec < **po-zna-n-ɔc-ɔ*

dobrotnik < **dobr-ot-ɔn-ik-ɔ* ← **dobr-ot-a* 'dobrota' ← **dobr-ɔ* 'dober'

sosed < **sɔ-sɛd-ɔ* ← **sɔ-* 'skupaj, z' + **sɛd-ɛ-ti* 'sedeti'

kolega < *(*koleg*)-*a* ← nem. *Kollege* 'sodelavec, tovariš' ← lat. *collēga* 'sodelavec, tovariš (v državni, uradniški službi)'

krigskolega < *(*krigskoleg*)-*a* ← nem. *Kriegskollege* 'vojni tovariš'

kAmerad < *(*kamerad*)-*ɔ* ← nem. *Kamerad* 'tovariš, prijatelj' (*A* → *o*)

pajdaš < *(*pajdaš*)-*ɔ* ← madž. *pajtás* 'tovariš, pajdaš'

frajnd < *(*frajnd*)-*ɔ* ← avstr. bav. nem. *Freund* 'prijatelj' (nar. nem. *aj* za knj. nem. *oj*)

frend < *(*frend*)-*ɔ* ← avstr. bav. nem. *Freund* 'prijatelj'

amik < *(*amik*)-*ɔ* ← furl. *amic* 'prijatelj'

amiko < *(*amik*)-*o* ← it. *amico* 'prijatelj'

kompanj < *(*kompañ*)-*ɔ* ← furl. *compagn* 'družabnik'

tovariš < **tovariš*-b ← verjetno iz čagatsko (starouzbeško) *tavar* 'izdatek, stvar, imetje, živina' in *eš, iš* 'tovariš'

kumpelj < *(*kumpəl*)-b / *(*kumpel*)-b ← nem. *Kumpel* 'sodelavec, tovariš'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *kumpelj* (kot dvojnica) v T066, *dobrotnik* (kot dvojnica) v T216, *sošed* v T302, *frend* v T013 in *poznaneč* v T384.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *kAmerad* v T049 in T349, *pajdaš* v T349, *kolega* v T288 in T372 ter ekspresivna enkratnica *krigskolega* v T378.

Kot opis so kartirani odgovori (*ta dva*) *sta si dobra* v T001, T002, *se zastopita* v T231 in *se dobro razumeta* v T263.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V636 'fant' (1/137); OLA: 2246; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 1381; ASLEF: 2045, 2046; HJA: 1561